DOI: 10.31359/2079-6242-2024-47-106
УДК 343.41:342.721:77

***Д. О. Куковинець*,** молодша наукова співробітниця відділу дослідження проблем кримінального права Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені акад. В. В. Сташиса Національної академії правових наук України

ЗОБРАЖЕННЯ ОСОБИ ЯК ПРЕДМЕТ ПОРУШЕННЯ НЕДОТОРКАННОСТІ ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ (СТ. 182 КК УКРАЇНИ)*

Постановка проблеми. Закономірним результатом суспільних трансформацій в умовах наростаючої інформатизації та повсюдного розвитку технологій стало підвищення ступеня інформаційної вразливості як на рівні окремих осіб, так і суспільства та держави загалом. Так, близько 90% респондентів, за результатами опитувань, проведених у 24 країнах (у тому числі й в Україні), вважають, що однією з найважливіших небезпек, з якими стикаються громадяни в цифрову епоху, є порушення приватності[1]. Процес збору та аналізу особистих даних із кожним роком стає все більш простим і доступним, а кількість залишених «цифрових слідів», не захищених відповідним чином, дозволяє ідентифікувати ту чи іншу особу і, відповідно, чинити на неї цілеспрямований вплив, подекуди, суспільно небезпечний за змістом. За таких обставин недоторканність сфери особистого та сімейного життя плавно набуває ознак ефемерності, а гарантування її повної охорони вбачається надскладним завданням.

Нормативну основу інформаційної приватності закладено, зокрема, положеннями Конституції України, відповідно до ст. 32 якої ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Основним Законом. При цьому збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини, не допускається[2].

Інструментарієм же правового забезпечення охорони прав і свобод людини та громадянина у цій сфері, а також запобігання порушенням приватності є законодавство України про кримінальну відповідальність. Так, охорона суспільних відносин у сфері забезпечення права громадянина на особисту та сімейну таємницю закріплюється нормою ст. 182 Кримінального кодексу України (далі – КК), у світлі положень якої, відповідно, порушення недоторканності приватного життя визнано кримінально караним діянням.

Сфера дії ст. 182 КК розповсюджується на конфіденційну інформацію про фізичну особу. Водночас вважаємо за потрібне розглянути крізь призму такої інформації зображення особи. Означене зумовлюється тим фактом, що обсяг даних, зафіксованих у формі зображень, щороку збільшується. Так, для прикладу, за інформацією провідного аналітика фондових ЗМІ Матіка Броза, у 2024 р. люди щосекунди роблять 54 000 фотографій, що дорівнює 1,94 трлн на рік. При цьому прогнозується, що вже у 2025 р. людство зробить понад 2 трлн таких зображень за один рік, а до 2030 р. – 3 трлн[3].

* *Примітка.* Статтю виконано в межах реалізації теми фундаментального дослідження «Теоретичні, законодавчі та правозастосовні проблеми кримінально-правової охорони інформаційної безпеки в Україні» (державний реєстраційний номер: 0121U114324; термін виконання: I квартал 2022 р. – IV квартал 2024 р.).

[1] Brooke S and Véliz C, *Data, Privacy & The Individual* (Center for the Governance of Change, IE University 2020) 21 <https://www.telefonica.com/en/wp-content/uploads/sites/5/2022/09/Report-Privacy-matters-survey.pdf>

[2] Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України. Законодавство України*: оф. вебсайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text

[3] Broz M, 'How many pictures are there (2024): Statistics, trends, and forecasts' (*Photutorial,* 06 April 2024) <https://photutorial.com/photos-statistics/> (date of access: 16.04.2024)

Тут важливо зауважити, що під «зображенням» згідно із тлумачним словником розуміється дія за значенням «зобрази́ти», «зобража́ти» (відтворювати, передавати кого-, що-небудь в художніх образах; робити відбиток і т. ін. із чого-небудь), а також картина, малюнок, відбиток, фотографія і т. ін.[1] Однак, для цілей цього дослідження вважаємо за доцільне обмежити поняттям «зображення» лише такі форми візуального представлення інформації, як фотографії та відеозаписи особи (що, на нашу думку, можуть бути максимально практично пристосованими до положень ст. 182 КК, оскільки мають широку розповсюдженість).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Переважаюча частина досліджень у цій царині стосується загальних питань кримінально-правового забезпечення охорони недоторканності приватного життя. Так, протягом останніх 15 років питанням кримінальної відповідальності за посягання на інформаційний аспект приватності особи були присвячені дисертаційні роботи О. П. Горпинюк, Ю. І. Дем'яненко, І. Б. Король та О. В. Сосніної. Водночас окремі аспекти кримінально-правового регулювання конфіденційної інформації досліджувались у наукових працях таких вчених як: Р. О. Бундз, П. Д. Гуйван, О. М. Кравченко, В. К. Матвійчук, В. В. Матвійчук, С. Я. Лихова, С. С. Музика, В. І. Павликівський, О. П. Рябчинська, О. Г. Семенюк, Е. Г. Стоматов, Х. П. Ярмакі тощо. Щодо наукових розробок[2] у сфері визначення конфіденційного зображення предметом порушення недоторканності приватного життя за ст. 182 КК, то вони є нечисленними і переважно здійснюються в аспекті комплексного дослідження кримінальної відповідальності за порушення недоторканності приватного життя.

Метою статті є установлення співвідношення зображень фізичної особи і предмета кримінального правопорушення, передбаченого нормою ст. 182 КК, за схемою: інформація як «предметна» ознака – конфіденційна інформація як конститутивна ознака порушення недоторканності приватного життя – зображення як інформація конфіденційного характеру.

Виклад основного матеріалу дослідження. Самостійною, обов'язковою ознакою кримінального правопорушення, передбаченого ст. 182 КК, є предмет. При цьому ним є не річ матеріального світу (за класичним розумінням предмета), а інформація, з певними властивостями якої закон про кримінальну відповідальність пов'язує наявність кримінального правопорушення, передбаченого вищезгаданою статтею.

Водночас інформація як предмет суспільно небезпечного діяння характеризується фізичною, соціальною та юридичною ознаками[3]. Так, вияв *фізичної ознаки* інформації зводиться того, що вона може сприйматися органами чуття людини або за допомогою спеціальних технічних засобів.

Соціальна ознака полягає в тому, що інформація становить собою певну цінність для суб'єктів, яких вона стосується. Тобто у результаті уведення її у сферу життя особи вона стає для неї певним благом.

Зміст *юридичної* ознаки характеризується тим, що як інформація – явище об'єктивного світу, так і права стосовно неї, поставлені під захист законодавством України (що здійснюється, зокрема, шляхом правового регулювання відносин щодо її створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення тощо).

У контексті предмета кримінального правопорушення, відповідальність за яке передбачена ст. 182 КК України, варто зазначити, що ним є не будь-яка інформація, а лише така, правовий статус якої визначений законодавцем як *конфіденційна інформація* про фізичну особу. Означена інформація (нарівні із таємною та службовою) за порядком доступу до неї нормативно окреслена

---

[1] 'ЗОБРАЖАТИ – ТЛУМАЧЕННЯ | Горох – українські словники' (*Горох – українські словники*) <https://goroh.pp.ua/Тлумачення/зображати> (дата звернення: 16.04.2024)

[2] Див., наприклад: Рябчинська ОП та Стоматов ЕГ, 'Конфіденційна інформація про особу як предмет кримінального правопорушення, передбаченого ст. 182 КК України: змістовні ознаки' (2023) Юридичний науковий електронний журнал 488 <http://dx.doi.org/10.32782/2524–0374/2023–6/113>; Сосніна ОВ, 'Кримінальна відповідальність за порушення недоторканності приватного життя (ст. 182 КК України)' (дис кандидата юридичних наук, Національний університет «Львівська політехніка» 2017) 256 < https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/dissertation/1812/dismukanov-10.pdf> (дата звернення: 16.04.2024);

[3] Горпинюк ОП, 'Кримінально-правова охорона інформаційного аспекту приватності в Україні' (дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, Львівський державний університет внутрішніх справ 2011) 74 <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/217> (дата звернення: 16.04.2024); Музика АА та Лащук ЄВ, *Предмет злочину: теоретичні основи пізнання* (ПАЛИВОДА А. В. 2011) 110–119; Король ІБ, 'Охорона недоторканності приватного життя: кримінально-правові та кримінологічні аспекти' (дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, Національний університет «Одеська юридична академія» 2015) 97.

як така, що має обмежений доступ[1]. Тобто її обіг не є вільним, а підлягає державному регулюванню та посиленому захисту.

Наразі поняття *конфіденційної інформації* міститься у законах України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. №2657-XII та «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 р. №2939-VI[2]. Шляхом комплексного вивчення визначень, наведених у них, можна зробити висновок, що конфіденційною вважається така інформація: 1) доступ до якої обмежується юридичною або фізичною особою (крім інформації, обмеження доступу до якої заборонено законом) та може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також 2) яка визнана такою на підставі закону.

Характеризуючи зміст конфіденційної інформації як предмета порушення недоторканності приватного життя за ст. 182 КК, В. К. Матвійчук та В. В. Матвійчук зазначають, що вона має стосуватися реальних фактів особистого або сімейного життя особи тощо[3]. Тут варто зауважити, що нормативно визначеного уявлення про те, що являє собою особисте й сімейне життя фізичної особи та яка інформація належить до такої категорії, наразі чинне законодавство України не містить. Натомість, певний абрис такого бачення закладено практикою Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ).

Так, в абз. 1, 2 п. 3.1 рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України від 20.01.2012 р. (далі – рішення Конституційного Суду України від 20.01.2012 р.) зазначається, що *особистим життям* фізичної особи є її поведінка у сфері особистісних, сімейних, побутових, інтимних, товариських, професійних, ділових та інших стосунків поза межами суспільної діяльності, яка здійснюється, зокрема, під час виконання особою функцій держави або органів місцевого самоврядування. *Сімейне життя* складають особисті майнові та немайнові відносини між подружжям, іншими членами сім'ї, яке здійснюється на засадах, визначених у Сімейному кодексі України. Водночас *інформацією про особисте та сімейне життя* особи є будь-які відомості та/або дані про відносини немайнового та майнового характеру, обставини, події, стосунки тощо, пов'язані з особою та членами її сім'ї, за винятком передбаченої законами інформації, що стосується здійснення особою, яка займає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, посадових або службових повноважень[4].

ЄСПЛ із цього приводу, розглядаючи справи про порушення ст. 8 Європейської конвенції з прав людини («Право на повагу до приватного і сімейного життя»), категоріями *приватного життя* називає: 1) фізичну, психологічну й моральну недоторканність особи; 2) приватне життя загалом, а також 3) особисту ідентичність та особисту автономію. Складовими у сфері захисту *сімейного життя* Суд визначає: 1) партнерство; 2) батьківство; 3) дитинство; 4) інші сімейні стосунки; 5) імміграцію і вислання, а також 6) майнові інтереси[5]. Як уявляється, інформація в частині цих окремих складових у розумінні ЄСПЛ і становить собою сферу особистого (приватного) і сімейного життя особи.

Окрім того, характеризуючи конфіденційну інформацію як предмет порушення недоторканності приватного життя, варто зауважити, що вона повинна мати прямий зв'язок з особою, якої вона стосується, і дозволяти, відповідно, її реальну

[1] Див., зокрема, ст.ст. 20, 21 Закону України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. №2657-XII (Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. №2657-XII. *Верховна Рада України. Законодавство України*: оф. вебсайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657–12#Text)

[2] Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. №2657-XII. *Верховна Рада України. Законодавство України*: оф. вебсайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657–12#Text (дата звернення: 26.04.2024 р.); Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. №2939-VI. *Верховна Рада України. Законодавство України*: оф. вебсайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939–17#Text (дата звернення: 16.04.2024)

[3] Матвійчук ВК та Матвійчук ВВ, *Кримінально-правова характеристика діяння порушення недоторканності приватного життя (ст. 182 КК України)* (ВК Матвійчук ред, Видавництво Ліра-К 2022) 11

[4] Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України: Рішення Конституційного суду України від 20.01.2012 №2-рп/2012. *Верховна Рада України. Законодавство України*: оф. вебсайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-12#Text (дата звернення: 16.04.2024)

[5] Воюта Д, 'Право на повагу до приватного і сімейного життя у практиці ЄСПЛ: case study справ проти України за 2023 рік' (*Центр демократії та верховенства права*, 21 лютого 2024) <https://cedem.org.ua/analytics/yespl-case-study-2023/> (дата звернення: 16.04.2024)

ідентифікацію. При цьому, ґрунтуючись на позиції Ради Європи (далі – РЄ) з цього приводу, «особа не вважається такою, яка «може бути ідентифікованою», якщо її або його ідентифікація вимагає багато часу, зусиль або ресурсів»[1].

Іншим моментом, який потребує з'ясування для цілей дослідження предмета кримінального правопорушення, передбаченого ст. 182 КК, є те, що зміст конфіденційної інформації особа бажає утаємничити від інших. У зв'язку з цим нею вживаються різноманітні заходи для обмеження доступу до таких відомостей чи даних. А, отже, означена інформаціє не є загальновідомою, і будь-яка особа не може отримати її із загальнодоступних джерел[2]. Водночас хочемо підкреслити, що конфіденційні відомості чи дані можуть і не бути «абсолютно недоступними» для сторонніх. Так, для прикладу, подібна інформація може стати відомою певним особам через їх приналежність до певної родини, сім'ї, неформальної групи чи перебування у певних стосунках (дружніх, інтимних) з особою, якої ці відомості стосуються[3].

Отже, у цьому аспекті робимо висновок, що зміст конфіденційної інформації про фізичну особу у контексті ст. 182 КК складає достатньо широкий спектр відомостей та/або даних про її особисте (приватне) чи сімейне життя (що дозволяють її ідентифікувати), стосовно яких в особи є законні очікування (у результаті визначення режиму їх застосування) щодо їх нерозголошення без її на те згоди.

Отримавши загальне уявлення про предмет порушення недоторканності приватного життя, маємо всі підстави перейти до розгляду крізь його призму *зображення особи*. Так, першочергово варто наголосити, що фото або відео особи являють собою одну із форм вираження інформації про неї. Пояснюється це тим фактом, що зображення особи по суті є її графічним відтворенням, «копією», що за умови достатньої чіткості та конкретності здатне безпосередньо відображати виняткові, характерні антропометричні особливості людини. У контексті цього зазначаємо, що ЄСПЛ у своєму рішенні від 7 лютого 2012 р. по справі «Von Hannover проти Німеччини» (заяви №№ 40660/08, 60641/08) підкреслив, що зображення особи є одним із головних атрибутів її особистості, оскільки воно розкриває унікальні характеристики особи і відрізняє її з-поміж інших[4]. А в іншій справі – «Сабо та Вісі проти Угорщини» від 12 січня 2012 р. (заява № 37138/14) – визнав зображення обличчя людини її чутливою біометричною інформацією[5].

Зображення особи як предмет кримінального правопорушення, передбаченого ст. 182 КК, має володіти ознакою «конфіденційності». А, отже, як зазначалось вище, зміст певного фото чи відеозапису мають становити відомості та/або дані про особисте (приватне) чи сімейне життя фізичної особи. Прикладами таких відомостей Конституційний Суд у своєму рішенні від 20.01.2012 р. в абз. 5 п. 3.3. називає ті з них, що стосуються її національності, освіти, сімейного стану, релігійних переконань, стану здоров'я, матеріального стану, адреси, дати і місця народження, місця проживання та перебування тощо, особистих майнових та немайнових відносин цієї особи з іншими особами, зокрема членами сім'ї, а також відомості про події та явища, що відбувалися або відбуваються у побутовому, інтимному, товариському, професійному, діловому та інших сферах життя особи, за винятком даних стосовно виконання повноважень особою, яка займає посаду, пов'язану зі здійсненням функцій держави або органів місцевого самоврядування[6].

---

[1] *Посібник з європейського права у сфері захисту персональних даних* (К. І. С. 2012) 104 <https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-coe-edps-2018-handbook-data-protection_ukr.pdf> (дата звернення: 16.04.2024)

[2] Горпинюк ОП, 'Кримінально-правова охорона інформаційного аспекту приватності в Україні' (дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, Львівський державний університет внутрішніх справ 2011) 79 <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/217> (дата звернення: 16.04.2024)

[3] Король ІБ, 'Охорона недоторканності приватного життя: кримінально-правові та кримінологічні аспекти' (дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, Національний університет «Одеська юридична академія» 2015) 97

[4] Справа Von Hannover проти Німеччини (№ 2) (заяви №№ 40660/08, 60641/08) від 7 лютого 2012 р. HUDOC: of. website. URL: https://hudoc. echr. coe. int/eng# {%22display%22: [%220%22],%22languageisocode%22: [%22UKR%22],%22appno%22: [%2240660/08%22,%2260641/08%22],%22documentcollectionid2%22: [%22GRANDCHAMBER%22],%22itemid%22: [%22001–126822%22]} (дата звернення: 16.04.2024)

[5] Case of Szabó and Vissy v. Hungary (application № 37138/14) on 12 January 2016. *HUDOC*: of. website. URL: https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001–160020%22]} (дата звернення: 16.04.2024)

[6] Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України: Рішення Конституційного суду України

Отже, звідси випливає, що конфіденційним можуть вважатися зображення фізичної особи, на яких вона зафіксована під час приватної події (як-от, таємне весілля, обряди хрещення, конфірмації, бар-мицви тощо), у разі подорожі чи відпочинку, під час лікування або проходження медичних процедур. Можна вважати такими і фотографії чи відеозаписи, що розкривають інформацію про сексуальну орієнтацію та сексуальні взаємовідносини особи, відображають її зв'язки із батьками та/або дітьми тощо.

Тут також важливо підкреслити, що, визнаючи зображення особи «конфіденційними», варто мати на увазі лише ті відомості та/або дані, що стосуються поведінки *конкретної* фізичної особи *виключно* у сферах *її* особистого та сімейного життя. А, отже, ті фотографії або відеозаписи, які не є конфіденційними щодо однієї особи, автоматично не можуть вважатися такими і для другої. Наприклад, ознака сповідування релігійних переконань буде ключовою для визнання конфіденційним зображення жінки без елементів релігійного одягу, що вона, з урахуванням її вірувань, знімає виключно у приватному просторі серед установленого кола близьких осіб.

Ще однією особливістю, що надає змісту фотографії чи відеозапису фізичної особи конфіденційного характеру, є можливість ідентифікації такої особи. Водночас означена «можливість ідентифікації», виходячи із розуміння Ради Європи, охоплює цивільну або юридичну ідентичність особи як таку і те, що може дозволити персоніфікувати особу або виокремити її з-поміж інших і, як наслідок, потенційно ставитись до неї по-іншому[1].

З огляду на це вважаємо, що таке засвідчення є допустимим за низки критеріїв, якими є, наприклад, характерні антропометричні особливості людини, її унікальні елементи одягу або аксесуари, певний контекст фото чи відео (як-от, їх прив'язка до певного місця, місцевості, події та ін.) тощо. До того ж важливо зауважити, що в умовах цифровізації всіх суспільних процесів додатковою вказівкою на ту чи іншу фізичну особу може виступати й безпосереднє посилання на її «відкритий» профіль у соціальній мережі, що вказується при поширенні її зображення, а також її IP-адреса або інші ідентифікатори.

Означені критерії можуть застосовуватись як кожний окремо, так і в сукупності та взаємозв'язку з іншими (за умови здійснення завдяки ним ідентифікації). Підтвердженням такої позиції є судова практика за ст. 182 КК. Так, зокрема, у вироку Шевченківського районного суду м. Чернівці від 4 липня 2023 р. (справа № 727/4263/23; провадження № 1-кп/727/293/23) було констатовано, що обвинувачений, окрім іншого, одночасно поширив конфіденційну інформацію щодо фактичного місця проживання, часу та місця перебування потерпілого, а також його фотографії з написами образливого змісту, чим вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 182 КК[2]. Тобто із цього судового рішення випливає, що суд при вирішенні питання про визнання особи винною у порушенні недоторканності приватного життя взяв до уваги одразу кілька критеріїв, що дозволили ідентифікувати потерпілого.

Водночас поділяємо позицію О. П. Рябчинської та Е. Г. Стоматова, які аналізуючи вирок Святошинського районного суду м. Києва від 23 січня 2023 р. (справа № 759/1149/23; провадження № 1-кп/759/711/23)[3] щодо незаконного збирання, зберігання та поширення фотографії оголених статевих органів потерпілої особи, формулюють важливий висновок: відсутність можливості ідентифікації виключає конфіденційність зображення. Так, вчені зазначають, що зважаючи на те, що фокус означеної фотографії спрямований виключно на статеві органи жінки, без інших фізіологічних ознак, за якими вона могла бути ідентифікована, то фактично має йтися про кримінальне правопорушення, передбачене ст. 301 КК, а не ст. 182 КК[4].

від 20.01.2012 № 2-рп/2012. *Верховна Рада України. Законодавство України*: оф. вебсайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-12#Text (дата звернення: 16.04.2024)

[1] *Посібник з європейського права у сфері захисту персональних даних* (К. І. С. 2012) 103 <https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-coe-edps-2018-handbook-data-protection_ukr.pdf> (дата звернення: 16.04.2024)

[2] Вирок Шевченківського районного суду м. Чернівці від 4 липня 2023 р. (справа № 727/4263/23; провадження № 1-кп/727/293/23). URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/111962549 (дата звернення: 13.05.2024).

[3] Вирок Святошинського районного суду м. Києва від 23 січня 2023 р. (справа № 759/1149/23; провадження № 1-кп/759/711/23). URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/111962549 (дата звернення: 13.05.2024).

[4] Рябчинська ОП та Стоматов ЕГ, 'Конфіденційна інформація про особу як предмет кримінального правопорушення, передбаченого ст. 182 КК України: змістовні ознаки' (2023) Юридичний науковий електронний журнал 488 <http://dx.doi.org/10.32782/2524–0374/2023–6/113> (дата звернення: 16.04.2024)

Окрім того, характеризуючи зображення як конфіденційну інформацію, також варто підкреслити, що в особи мають бути законні очікування стосовно втаємничення його змісту. Тобто таке зображення не має перебувати у загальному доступі, а, отже, створювати тим самим умови для ознайомлення і подальших дій з ним із боку невизначеної кількісті людей. Тому в разі, коли фото чи відео раніше вже оприлюднювалося особою шляхом загальнодоступної публікації у медіа, на соціальних платформах чи будь-яким іншим способом, воно не може вважатися конфіденційним. Таке твердження ґрунтується на положеннях ст. 308 Цивільного кодексу України, відповідно до якої, за загальним правилом, фотографія, на якій зображено фізичну особу, може бути публічно показана, відтворена, розповсюджена тільки *за згодою* фізичної особи.

Із цього приводу Перша судова палата Касаційного цивільного суду Верховного Суду у своїй постанові від 19 липня 2023 р. у справі №214/11028/21 надала роз'яснення, що поширення (розміщення) фото у соціальній мережі в Інтернеті без обмеження кола користувачів, які можуть переглядати це фото, є публічним показом фото, яке здійснює ця особа самостійно. Тож *використання таких фото є правомірним, адже попереднє поширення (розміщення) у соціальній мережі було публічним і за згодою особи, яка своїми діями зробила таку інформацію відкритою* (курсив наш – Д. К.)[1].

Окрім того, фактом безпосереднього попереднього оприлюднення самою особою тієї чи іншої конфіденційної інформації аргументується і закриття кримінальних проваджень за ст. 182 КК. Так, зокрема, в ухвалі колегії суддів судової палати у кримінальних справах Чернігівського апеляційного суду від 23.12.2023 р. (справа №728/2616/21, провадження №11-сс/4823/539/21) було констатовано, що відомості стосовно особистого життя потерпілих, що були поширені без їх згоди, не є конфіденційними, оскільки розміщені у вільному доступі в мережі Інтернет (зокрема, містились на сайті Реєстру речових прав на нерухоме майно)[2].

Однак, з огляду на те, що сучасні соціальні платформи передбачають можливість створення контенту для «замкнутого» кола користувачів (наприклад, шляхом створення так званих «закритих профілів», доступ до яких є лише у певної кількісті осіб-підписників, створення візуальних / аудіовізуальних матеріалів у межах функції «тільки для близьких друзів» тощо), то чи можуть такі дії особи свідчити про обмеження нею доступу до своєї конфіденційної інформації (у тому числі у формі її зображень)?

Із цього приводу Перша судова палата Касаційного цивільного суду Верховного Суду у вищеозначеній справі однозначно наголосила, що у випадку, якщо фото були відкриті лише для певного кола користувачів, то їх *публічного* (курсив наш – Д. К.) розповсюдження не було, а, отже, використання таких фото без згоди особи є неправомірним[3].

Для цілей застосування ст. 182 КК можемо висловити твердження, що про втрату зображенням ознаки конфіденційності може свідчити не будь-яке його оприлюднення, а лише таке, що було здійснено способом, орієнтованим на *невизначену* кількість людей, оскільки, розміщуючи інформацію про себе для її перегляду/збереження тощо членами наперед визначеної групи (добір яких, зазвичай, робиться за принципом «кола довіри»), особа у такий спосіб обмежує доступ для широкого загалу і, вочевидь, не переслідує мету публічного оприлюднення. Саме тому застосування її фото та/або відео у цьому контексті все ще матиме ознаки порушення недоторканності приватного життя, а саме зображення, відповідно, не втрачає ознаки конфіденційності.

Висновок. Проведене дослідження дозволило сформулювати такі висновки.

1. Конфіденційною може вважається така інформація: 1) доступ до якої обмежується юридичною або фізичною особою (крім інформації, обмеження доступу до якої заборонено законом), може поширюватися за її бажанням (згодою) у визначеному нею порядку відповідно до передбаче-

[1] Постанова Першої судової палати Касаційного цивільного суду Верховного Суду від 19 липня 2023 року (справа №214/11028/21; провадження №61-13067св22). URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/112433950# (дата звернення: 26.04.2024).

[2] Ухвала колегії суддів судової палати у кримінальних справах Чернігівського апеляційного суду від 23 грудня 2023 р. (справа №728/2616/21, провадження №11-сс/4823/539/21). URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/102134633 (дата звернення: 03.05.2024).

[3] Постанова Першої судової палати Касаційного цивільного суду Верховного Суду від 19 липня 2023 року (справа №214/11028/21; провадження №61-13067св22). URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/112433950# (дата звернення: 26.04.2024).

них нею умов, а також 2) яка визнана такою на підставі закону.

2. Зміст конфіденційної інформації про фізичну особу в контексті ст. 182 КК складає достатньо широкий спектр відомостей і даних про її особисте (приватне) чи сімейне життя (що дозволяють її ідентифікувати), стосовно яких в особи є законні очікування (через визначення режиму застосування цієї інформації) щодо нерозголошення відповідних відомостей і даних без її на те згоди.

3. Зображення особи як одна із форм вираження інформації про неї може вважатися предметом порушення недоторканності приватного життя у разі його конфіденційності, у зв'язку з чим подальші несанкціоновані дії щодо нього матимуть ознаки кримінального правопорушення, передбаченого ст. 182 КК.

REFERENCE

List of legal documents

Legislation

1. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon vid 28.06.1996 № 254k/96-VR. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*: of. website. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671–17#Text (date of access: 01.05.2024) (in Ukrainian)
2. Pro dostup do publichnoi informatsii: Zakon Ukrainy vid 13.01.2011 № 2939-VI. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*: of. website. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939–17#Text (date of access: 26.04.2024) (in Ukrainian)
3. Pro informatsiiu: Zakon Ukrainy vid 02.10.1992 № 2657-XII. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*: of. website. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657–12#Text (date of access: 26.04.2024) (in Ukrainian)

Cases

1. Case of Szabó and Vissy v. Hungary (application № 37138/14) on 12 January 2016. *HUDOC*: of. website. URL: https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001–160020%22]} (date of access: 01.05.2024) (in English)
2. Postanova Pershoi sudovoi palaty Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu Verkhovnoho Sudu vid 19 lypnia 2023 roku (sprava № 214/11028/21; provadzhennia № 61-13067sv22). *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*: of. website. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/112433950# (date of access: 26.04.2024) (in Ukrainian)
3. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinym podanniam Zhashkivskoi raionnoi rady Cherkaskoi oblasti shchodo ofitsiinoho tlumachennia polozhen chastyn pershoi, druhoi statti 32, chastyn druhoi, tretoi statti 34 Konstytutsii Ukrainy: Rishennia Konstytutsiinoho sudu Ukrainy vid 20.01.2012 № 2-rp/2012. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*: of. website. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-12#Text (date of access: 03.05.2024) (in Ukrainian)
4. Sprava Von Hannover proty Nimechchyny (№ 2) (zaiavy №№ 40660/08; 60641/08) vid 7 liutoho 2012 r. *HUDOC*: of. website. URL: https://hudoc. echr. coe. int/eng# {%22display%22: [%220%22],%22languageisocode%22: [%22UKR%22],%22appno%22: [%2240660/08%22,%2260641/08%22],%22documentcollectionid2%22: [%22GRANDCHAMBER%22],%22itemid%22: [%22001–126822%22]} (date of access: 03.05.2024) (in Ukrainian)
5. Ukhvala kolehii suddiv sudovoi palaty u kryminalnykh spravakh Chernihivskoho apeliatsiinoho sudu vid 23 hrudnia 2023 r. (sprava № 728/2616/21, provadzhennia № 11-ss/4823/539/21). *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*: of. website. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/102134633 (date of access: 03.05.2024) (in Ukrainian)
6. Vyrok Shevchenkivskoho raionnoho sudu m. Chernivtsi vid 4 lypnia 2023 r. (sprava № 727/4263/23; provadzhennia № 1-kp/727/293/23). *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*: of. website. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/111962549 (date of access: 03.05.2024) (in Ukrainian)
7. Vyrok Sviatoshynskoho raionnoho sudu m. Kyieva vid 23 sichnia 2023 r. (sprava № 759/1149/23; provadzhennia № 1-kp/759/711/23). *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*: of. website. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/111962549 (date of access: 03.05.2024) (in Ukrainian)

Bibliography

Authored books

1. Brooke S and Véliz C, *Data, Privacy & The Individual* (Center for the Governance of Change, IE University 2020) 36 <https://www.telefonica.com/en/wp-content/uploads/sites/5/2022/09/Report-Privacy-matters-survey.pdf>
2. Matviychuk VK and Matviychuk VV, *Kryminalno-pravova kharakterystyka diiannia porushennia nedotorkannosti pryvatnoho zhyttia (st. 182 KK Ukrainy)* [Criminal Law Characterization of the Act of Violation of Privacy (Article 182 of the Criminal Code of Ukraine)] (VK Matviychuk ed, Lyra-K Publishing House 2022) 232 (in Ukrainian)
3. Muzyka AA and Lashchuk EV, *Predmet zlochynu: teoretychni osnovy piznannia* [Subject of the crime: theoretical foundations of cognition] (PALYVODA A. V. 2011) 192 (in Ukrainian)

Non-authored books

4. *Posibnyk z yevropeiskoho prava u sferi zakhystu personalnykh danykh* [Guide to European Law on Personal Data Protection] (K. I. S. 2012) 432 <https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-coe-edps-2018-handbook-data-protection_ukr.pdf> (in Ukrainian)

Journal articles

5. Riabchynska OP та Stomatov EG, 'Konfidentsiina informatsiia pro osobu yak predmet kryminalnoho pravoporushennia, peredbachenoho st. 182 KK Ukrainy: zmistovni oznaky' [Confidential information about a person as the subject matter of a criminal offense provided for in art. 182 of the Criminal code of Ukraine: essential features] (2023) (Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal – Juridical scientific and electronic journal) 484–490 <http://dx.doi.org/10.32782/2524–0374/2023–6/113> (in Ukrainian)

Disertations

6. Demyanenko YI, 'Kryminalna vidpovidalnist za porushennia nedotorkannosti pryvatnoho zhyttia' [Criminal liability for violation of privacy] (dissertation for the degree of Candidate of Law, Yaroslav Mudryi National Law Academy of Ukraine 2008) 215 (in Ukrainian)
7. Horpyniuk OP, 'Kryminalno-pravova okhorona informatsiinoho aspektu pryvatnosti v Ukraini' [Criminal Law Protection of the Information Aspect of Privacy in Ukraine] (dissertation for the degree of Candidate of Law, Lviv State University of Internal Affairs 2011) 242 <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/217> (in Ukrainian)
8. Korol IB, 'Okhorona nedotorkannosti pryvatnoho zhyttia: kryminalno-pravovi ta kryminolohichni aspekty'[Protection of Privacy: Criminal Law and Criminological Aspects] (dissertation for the degree of Candidate of Law, National University «Odesa Law Academy» 2015) 235 (in Ukrainian)
9. Sosnina OV, 'Kryminalna vidpovidalnist za porushennia nedotorkannosti pryvatnoho zhyttia (st. 182 KK Ukrainy)' [Criminal liability for violation of privacy (Article 182 of the Criminal Code of Ukraine)] (dissertation for the degree of Candidate of Law, Lviv Polytechnic National University 2017) 256 <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/dissertation/1812/dismukanov-10.pdf> (in Ukrainian)

Websites

10. Broz M, 'How many pictures are there (2024): Statistics, trends, and forecasts' (*Photutorial,* 06 April 2024) <https://photutorial.com/photos-statistics/> (date of access: 16.05.2024) (in English)
11. Voyuta D,'Pravo na povahu do pryvatnoho i simeinoho zhyttia u praktytsi YeSPL: case study sprav proty Ukrainy za 2023 rik' [The Right to Respect for Private and Family Life in the Case Law of the ECHR: case study of cases against Ukraine in 2023] (*Center for Democracy and Rule of Law*, 21 February 2024) <https://cedem.org.ua/analytics/yespl-case-study-2023/> (date of access: 03.05.2024) (in Ukrainian)
12. 'ZOBRAZHATY – TLUMACHENNIA | Horokh – ukrainski slovnyky' [IMAGINE – INTERPRETATION | Gorokh – Ukrainian Dictionaries] (*Gorokh – Ukrainian Dictionaries*) <https://goroh.pp.ua/Тлумачення/зображати> (date of access:16.05.2024) (in Ukrainian)

Куковинець Д. О.

Зображення особи як предмет порушення недоторканності приватного життя (ст. 182 КК України)

У статті досліджуються проблеми співвідношення зображень особи і предмета порушення недоторканності приватного життя (ст. 182 КК України). Зокрема, авторкою надано характеристику інформації як «предметної» ознаки кримінальних правопорушень. Зазначено, що зміст «конфіденційної інформації» як обов'язкової, самостійної ознаки кримінального правопорушення, передбаченого ст. 182 КК, складає достатньо широкий спектр відомостей і даних про особисте чи сімейне життя фізичної особи (що дозволяють її ідентифікувати), стосовно яких в особи є законні очікування (через визначення режиму їх застосування) щодо нерозголошення відповідних відомостей і даних без її на те згоди.

Зроблено висновок, що зображення особи, у контексті застосування ст. 182 КК, може вважатися конфіденційною інформації про неї. Наведено аргументи на користь того, що про втрату таким зображенням ознаки «конфіденційності» не свідчить факт його попереднього оприлюднення особою, якої воно стосуються, способом, орієнтованим на визначену, обмежену нею самою кількість людей.

***Ключові слова**: інформаційна безпека, порушення недоторканності приватного життя, конфіденційна інформація, зображення особи.*

Kukovynets D. O.

Image of a person as a subject of violation of privacy (Article 182 of the Criminal Code of Ukraine)

The article examines the issues of correlation between images of a person and the subject matter of violation of privacy (Article 182 of the Criminal Code of Ukraine). In particular, the author characterizes information as a «substantive» feature of criminal offenses. It is noted that the content of «confidential information» as a mandatory, independent feature of a criminal offense under Article 182 of the Criminal Code is a fairly wide range of information and data about the personal or family life of an individual (allowing him/her to be identified), in respect of which he/she has legitimate expectations (as a result of determining the regime of their application) of non-disclosure without his/her consent.

The author concludes that the image of a person, in the context of application of Article 182 of the Criminal Code, may be considered as confidential information about him/her. The author provides arguments in favor of the fact that the loss of the «confidentiality» feature of such an image is not evidenced by the fact that it was previously disclosed by the person concerned in a manner aimed at a certain number of people limited by him/her.

Keywords*: information security, violation of privacy, confidential information, image of a person.*

Стаття надійшла до редакції:15.05.2024 р.
Прийнята до друку: 20.05.2024 р.